מז: הוציאו לו פרק חמישי יומא

הדר פשטה בין הבינים ספק. לא ידענא מאי קאמר הדר פשטה הא מעיקרא נמי כי הוה מיבעי ליה ספק הוא ומאמר יש לומר דמעיקרא מספקא והוה סלקא דעתך למיפשט הא׳ בכלל קומץ הוא או בכלל שיריים והדר פשטה דספק הוא ואינו נא לחזור ולפשוט הבעיא אי ודאי קומץ אי ודאי שיריים אלא בודאי ספק הוא ואין אדם יכול לעולם לעמוד עליו אי נמי נראה לי דמעיקרא מיבעיא ליה אי טיבלא הוי כדמעיקרא אי ספק הוי ספק קומץ ספק שיריים אי טיבלא הוי כמו מרבה במעשרות דאמר (קדושין דף נא.) פירותיו מתוקנין ומעשרותיו מקולקלות דכל מאי דשקיל בפי מדייה ואינו נראה כחוץ בדעתיה [1]דכהן תליא מילתא ואין דעתו שיהא קומץ אלא דגופי ומה שנאמר בכלי ומאי דנראי להוו שיריים אבל דבינו בינו טיבלא הוי כדמעיקרא קודם קמיצה או דילמא פשיטא דטיבלא לא הוי אלא ספק או קומץ או שיריים הדר פשטה דספק הוא ונפקא מינה אי טיבלא הוי אם נתערב בחולין שבעזרה הנאכל עם המנחה כדאמר בהקומץ רבה (מנחות דף כא.) יאכלו שיאכלו עמה חולין כדי שתהא נאכלת על השובע לא בטיל ובטל במשהו ואי ספיקא הוי בטיל: **ואמר** מר שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה אין מקטירין עליהן את הקומץ. ואפי׳ רבי יוחנן דאמר פ״ק דמנחות (דף ט.) מקטיר קומץ עליהן מודה הוא דאותם שיריים אסורים באכילה כדיליף התם מקרא והכי קאמר אין מקטירין עליהן כלומר אין מקטירין בשבילן את הקומץ כדי להתירן באכילה ולהכי שני בגישיה דהתם קאמר אין מקטירין קומץ עליהן דסמיך לשון הקטרה אצל הקומץ דעיקר הקטרה דהתם בשביל קומץ היא והכא יש כרוב ספרים אין מקטירין עליהן [2]כו׳ ולהכי קאמר אלא לקטיר בין הכיים בגישא דא״כ מפסיד להו לשיריים מאכילה: **אלא רב פפא הכי קא מבעיא ליה מלא חפניו אמר רחמנא.** פי׳ אמ״ל דגבי קומץ פסול משום דכתיב וקמץ הכהן ולא בין הכיים אלאו כהן קומץ אלא ממילא עייל להתם אבל בחפיניה לא כתיב ולקח מלא חפניו אלא מלא חפניו דמשמע אפי׳ בא ממילא לתוך חפניו דקרא ולקח גבי נחליים כתיב ולא אקטרת או דילמא ולקח והכיא כלומר ולקח דרישיה דקרא קאי נמי אקטרת כמו אגמלים:

קמץ בראשי אצבעותיו מהו. לאו היינו כמו ההוא דלעיל יכול אפי׳ בראשי אצבעותיו דההוא דלעיל היינו שאין לו אלא אלא בראשי אצבעותיו והכא בעי למימר שהתחיל לקמוץ בראשי אצבעותיו ונוטל אלא כל כך עד שחופה אצבעותיו על פם ידו: **מלמטה** לשעלה מהו. פרש״י שהכניס ראשי אצבעותיו בפלא וגב ידו כנגד הקמח וקמץ ואין זה בראשי אצבעותיו דקא מיבעיא ליה מעיקרא דההוא הוי פירוש שקמץ בראשי אצבעותיו ופם ידו כנגד הקמח:

חפן בראשי אצבעותיו מהו. אין להקשות כיון דכבר איבעיא לן גבי קמיצה מאי הדר תו מבעיא ליה בחפיניה הייינו הך דפריך לעיל וי״ל דפשיטא גוף החפיניה והקמיצה אינם שוו להדדי דהאי דקמצי אינשי והאי דחפני אינשי ולהכי הדר תו מיבעיא ליה אפי׳ אמ״ל דרך קמיצה בכך או אין דרך קמיצה בכך דרך חפיניה בכך או לא: בעי חפניו. או חפן בידו אחת ובידו אחת וקירבן זו אצל זו מהו, ועלו כולן בתיקו.

ובמחבת ובמרחשת מוחק בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה מלמטה יזו [6]היא עבודה קשה שבמקדש זו היא ותו לא והא איכא מליקה והא איכא חפינה אלא זו היא מעבודות קשות שבמקדש א״ר יוחנן בעי רבי יהושע בן עוזאה בין הבינים של מלא קומצו מהו א״ר פפא דגואי לא תיבעי לך דודאי קומץ הוא דבראי לא תיבעי לך דודאי שירים הוא כי תיבעי לך דבינו בינו מאי א״ר יוחנן הדר פשטה [6] יהושע [בן] עוזאה בין הבינים ספק נינהו היכי עביד אמר רבי חנינא מקטיר קומץ לחודיה תחלה והדר בין הבינים דאי אמרת בין הבינים ברישא דילמא שירים נינהו והוו להו שירים שחסרו בין קמיצה [להקטרה] ואמר מר [3]*שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה אין מקטירין עליהן את הקומץ אי הכי השתא נמי איקרי כאן [3]כל שממנו לאשים הרי הוא בבל תקטירו א״ר יהודה בריה דר״ש בן פזי דמקטיר ליה לשום עצים כרבי אליעזר דתניא [7]רבי אליעזר אומר [1*]לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשום עצים הניחא לרבי אליעזר אלא לרבנן מאי איכא למימר אמר רב מרי דקמצי שמיני השתא דאתית להכי רבי אליעזר נמי לכתחילה דקמצי שמיני: (בין הבייי״ם פש״ט ומח״ץ ופז״ר וחש״ב בחפינ״ת חביר״ו סימן): בעי רב פפא בין הבינים של מלא חפניו מהו מאי קא מבעיא ליה אי גמר [2]מלא [3]מלא מהתם היינו הך רב פפא הכי בעי ליה מלא חפניו והביא בעינן והא איכא [4]אי דילמא ולקח והביא בעינן והא ליכא תיקו אמר [5]רב פפא פשיטא לי מלא קומצו כדקמצי אינשי בעי רב פפא קמץ [2]בראשי אצבעותיו מהו מלמטה למעלה מהו מן הצדדין מהו חפן בזו ובזו וקרבן זו אצל זו מהו תיקו בעי רב

ובמחבת ובמרחשת. שהוא מיני טיגון שהן אפויות תמילה ומחוך ופומתן וקשה קמיצתן מלהיות מבוללת יותר מקמיצת מנחת סולת שבזיליה נופלין מאליהן צריך להיות מוחק בגודלו בזיליון של מעלה ובאצבעו קטנה בזיליון של מטה: **והאיכא מליקה.** דתניא בה נמי חז היא עבודה קשה [1](בהכל שותפין): **והא איכא חפינה.** שבפיס דתניא בה נמי לקמן בפרקין (דף מט.) חז היא עבודה קשה: הכי גרסינן **אימא זו היא עבודה מעבודות קשות שבמקדש: כין הכיים.** הנכנס בין האצבעות מהו קומץ הן או שיריים הן: **ואמר מר.** במנחות בפ״ק (דף ט.): **שחסרו.** שנתפזרו מהן: **אין מקטירין כו׳.** דתניא (מנחות דף ט.): מן המנחה פרט לשחסרה היא או שחסר קומצה: **כל שממנו לאשים.** מאחר שנתת לאש כל משפטו הרי השיריים בכל מקטירו דכתיב (ויקרא ב) לא תקטירו ממנו אשה לה׳ לא תקטירו דבר שניתן ממנו לאש: **דמקטיר ליה לשום עליים.** דמתניה ואומר אי שיריים נינהו הרי הן כשאר עצים: **כרבי אליעזר.** דפליג בתמ׳ זבחים (דף עז.): באיבריי חטאת שהן שיריים מאחר שהוקטרו אימורים ונתערבו איברי חטאת באיברי עולה שהן כלול ר׳ אליעזר אומר יתן הכל למעלה ורואה אני את בשר חטאת למעלה כאילו הן עצים וליף טעמא מהאי קרא ואל המזבח לא יעלו וגו׳ בתריה דהאי קרא לא תקטירו ממנו כתיב: **דקמלי שמיני.** כהנים שמיני שבשר אצבעותיהן בולט ודומק זה לתוך זה ואין שם בין הביניים: **לר׳ אליעזר נמי לכתחילה דקמלי שמיני.** שלא המיר רבי אליעזר להעלות שיריים לשם עצים אלא מפני תערובת איברי עולה שלא יעלו לגבי השריפה כדקאמרי רבנן: **אי גמר מלא מלא.** מה קומץ בזיזוא אינו נקטר אף חפיניה בזיזוא פסולין: **הייגו דך.** דבעינן לעיל [1] מהו שיעשה מדה לחפיניה דהני תרוייהו חדא טעמא הוא דבזיזוין ומדה לקומץ מקומצו נפקא לן כדאמרינן לעיל [2] בקומצו שלא יעשה מדה לקומץ וגבי בזיזוין נמי מינא לעיל [3] יכול מבורך ת״ל בקומצו ואי איפשטא לן דמייתינן לחפיניה דרשה דבקומצו נגזירה שוה כאילו כתיב בחפיניו תרוייהו מיפשטי מינה: **רב פפא הכי בעי.** להא בלא גזירה שוה דמלא מלא איכא למיבעיא להא אי נמי לא מייתי בחפיניו לגבי חפיניה [3] אבל ההיא דלעיל לעשות מדה לחפיניה ליכא למיבעיא אלא מגזירה שוה דמולקת [1] לא שמעינן שלא יעשה מדה לקומץ דלקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה במסכת סוכה (דף נ.): **והא ליכא.** שמאיליו נכנס לבין הכיים והוא לא נתכוון: **כדקמלי אינשי.** לידו של [4]בראשי אצבעותיו למטה: **בראשי אצבעותיו.** פס ידו למטה ותחב אצבעותיו בסלת וקמץ קומץ שלם עד שמילא כל אורך פס ידו: **מלמטה למעלה.** שהפך גב ידו למטה והעלה הקומץ בראשי אצבעותיו לתוך פס ידו: **מן הצד.** כלומר שלא כדרך הקומצין [5] גב ידו למטה ולא תחב אצבעותיו בסלת אלא מוליך [6] על גב ידו בדומק והסלת נכנס בפס ידו דרך אצבעותיו: **כדחפני אינשי.** מורה של פס היד למטה: דבקיה

עין משפט נר מצוה

[1] א מיי׳ פי״ח מהלכות פסולי מוקדשין הלכה כ:
[2] ב מיי׳ פ״ה מהלכות איסורי מזבח הלי ה:
[3] ג מיי׳ פי״ב מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יג:
[4] ד מיי׳ פ״ה מהלכות עבודת יום״כ הלי כח:

רבינו חננאל

במנחת מחבת ומרחשת שהן קשין, כדתניא מרחשת עמוקה ומעשיה רחשים, ומחבת צפה מעשיה קשין, מוחק בגודלו מלמעלה וחותך ויוצא למעלה ובאצבעותיו, ובאצבעו קטנה חותך היורד ויוצא ירק מן הקמיצה. זו היא עבודה קשה מעבודות קשות שבמקדש. פי׳ בורגן, שהוא הנמשך שופע יוצא ויורד אחרי אצבעותיו. וכמו שפירשנו הוא מפורש במנחות פרק אחי מדות של יבש (כלומר לכתא) מידות הלח ירצייהן קודש, מדות יבש בירוציהן חול כו׳. ר׳ יוסי לא מן השם הוא אלא שהלח נעקר אחרי שנכנס בכלי ונעקר נעקר שתת לאחוריו לפיכך הוא קודש שכבר קדש, היבש אינו נעקר. ופיון שנתחבר כי אינו קדוש בירוץ הקומץ, מביאיא לן דמתקבץ מן המנחה בין באצבעות ביני (קדם) (דרך) הנראה כמו נקב נפולים מהו, מן הקומץ דשוב או לא. ופשטנה דלכתחילה לא קמצי אלא כהנים בעלי בשר שמינים באצבעותם עבות נלמטה, וכשפותם באצבעותיו וקומץ (ו)אין כם סדק כלל. ואם קמצו בחושין לרי אליעזר ההוא דביני ביני מעלה לשום עצים (ז) ומקטיר הקומץ ואוכל המנחה, אבל לרבנן בפק הוא. יש לומר שיריים דיא וכל שממנו לאשים דשיריין שלו אסורין להקטיר מהן, כי קומץ אמרה תורה הקטר ולא שיריים. ויש לומר קומץ דיא ואין המנחה ניתרת אלא אחרי הקטרת הקומץ, לפיכך אין לה תקנה. היכי דבי כל שממנו לאשים הרי דיא בבל תקטירו, כגון חטאת ואשם שיש אימורין לגבוה שהוא לאשים, אם (אמר אעלה) (חזר והעלה) את כולה עובר בבל תקטירו, אבל עולה שבתוב בה הקטיר הכהן את הכל המזבחה, [מקטיר את כולה על גבי המזבח]. וכן כל המנחות כולן מקטירין מהן קומץ, אם חזר והקטירם עובר בבל תקטירו. אבל חביתי כהן גדול שכתוב בהן כליל תהשר. וכן קומץ לבונה כדיקאמרינן (ח)(בהוציאו לו). ואיבעיא לן מלא חפניו דביני וביני מהו ועלתה בחיקו. ועוד בעי מי שקמץ בראשי אצבעותיו או מן הצדדין של אצבעותיו מהו. וכן מי שחפן בראשי אצבעותיו או מלבד אצבעותיו עד שבעלה (ומעלה) (לתוך)

מסורת הש״ס

(א) [מנחות יח.], (ב) מנחות ט. קו., (ג) סוטה כב. מנחות נח. יבמות ק. זבחים עו.,
(ד) [שם], (ה) [מנחות יח.],
(ו) [ל״ל כמ׳ קדשי קדשים (דף סד.)], (ז) [ע״ח],
(ח) [שם], (ט) [שם],
(י) [ויקרא נח], (כ) [מנחות מד.]; (ל) ולהכי קאמר מו׳ כל״ל.

תורה אור השלם

1. קרבן ראשית תקריבו אתם לה׳ ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח:
ויקרא ב יב
2. וקלח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני יי׳ ומלא חפניו קטרת סמים דקה והביא מבית לפרכת:
ויקרא טז יב
3 והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ משם מלא קמצו מסלתה ומשמנה על כל לבנתה והקטיר הכהן את אזכרתה המזבחה אשה ריח ניחוח לי׳:
ויקרא ב ב

גליון הש״ס

נמרא או דילמא ולקח והביא בעינן. עיין לקמן דף מט ע״א תוס׳ ד״ה כעי רב פפא:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ת״ר יומן הדר פשטה ר׳ יהושע אומה: (ב) רש״י ד״ה רב פפא כו׳ בחפיניו לגבי חפיניה במו בקומצו בבי קמיצה אם״ה יש סברא לאסור בין הבינים אבל הכיא דלעיל: (ג) ד״ה מן הגד כו׳ הקומצין שגב ידן למטה:

הגהות מהר״ב רגשבורג

א) רש״י ד״ה מן הגד וכו׳ אלא מוליך על גב ידו. מלת על נמחק:

תוס׳ ישנים

דגואי לא תבעי לך. מה שנראה כתוס׳ הדר פשטה בין הבינים ספק הוא, מספקא ליה לרבינו תריה מאי פשיטותא היא זו דמ״מ ספק הוא לחומרא ולא פשט כמייתו ומפקא לן ים ל״ל לעשות כן דמגאוריתא ודאי לא אייתי דקמי אמינ בגוא אם היא מן הקומץ אי לא: חפן בראשי אצבעותיו מהו. וא״ת מאי קמיבעיא אי יכולין אלא אלא מקטירת אייגו הך ר״ל דמיבעיא ליה אפילו לא יכולין אלא אלא מקטירת אי נימא מסמעות ה) דחפיניה משמע ליה חפיניה בכי האי גוונא ועוד דמוסיף על כמיתיו אפילו כמו יכו ויקרבן זו אצל זו כו׳:

ה) בגמ׳ איתא דמקטיר הקומץ ואח״כ מעלה הבאיא דביני וביני לשום עצים ואפשר דהביא לא אירי בפדר הקרבנה אלא הא ר״ל דלר״ח מקטיר שניהם. ו) גראה דל״ל כדתנן (בזבחים קט ע״ב) מקטיר את כולן.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com